ЦЕТИЊСКИ ВЈЕСНИК

ИЗЛАЗИ СРИЈЕДОМ И СУБОТОМ.

Цијена: за Црну Гору на годину 10 круна, на по године 5 круна; ван земље 15 франака у злату.

Уређује: ОДБОР

Адреса: „Цетињски Вјесник“ — Цетиње; Adresse: „Le Courrier de Cettigné“ — Cettigné (Monténégro)

Поједини број 10 пара.

БРОЈ 13. ЦЕТИЊЕ, СУБОТА 13. ФЕБРУАР 1910. ГОД. ГОДИНА III

Цетиње, 13. фебруара

Трговина и радиност чине живац свега државног живота. И то живац понајважнији. Трговина и радиност чине државе јакима и богатима, а гдје је једно и друго, ту је и оно треће: слобода. Сиротиња је ропство. Ропство је и кад би се дале најшире слободе. Сиромашку је памет за хљебом и зарадом, а не за слободом декламовања по зборовима, у штампи и у скупштинама. Сиротиња га гони да закрађује сам себи сваку слободу, па често и свјетлост Божјега дана, да би *дубоко под земљом* зарадио себи и својима парче хљеба.

Само су богати слободни. Само богати народи *могу* слободни бити и слободу *паметно* искористити. Не дати народу погодбе за трговину и радиност, не отворити му изворе богаства, а дати му слободу, значи ићи на руку инстинктима које је сиротиња подивљала и који су на све готови. Необрађен умно, он узроке своје сиротиње тражи тамо гдје нијесу и буни се.

Демагози славе онда своју бербу. Обећавају што знају да народ жели и користе се његовим незадовољством да би се дочепали власти. Дочепавши се, прва им је брига да се на власти обезбиједе, и онда ударе у реакцију и гоне све који су њиховим трагом пошли да би се такође власти докопали. Не допуштају да се њиховим примјером други користе. Почели с борбом за народ, па, на власти, окренули то у борбу против народа. Сад се улагују круни и од слободњака постају проповједници свих оних теорија, које правдају конзервативност и реакцију. Кад сиђу с власти постају опет крајњи слободоумници и онда опет руке шире и с народом се у лице љубе.

А народ остаје какав је био. Ако је гдје-год сам прокрчио какве путеве за рад и трговину, има их, ако ли није, нема их, само слуша вјечите придике политичких шпекуланата о слободи, о праву народном, о нагаженом уставу, о повреди којекаквих формалности, о парламентарном реду и о политици.

Сиротиња и политика то вам се слаже таман као цилиндер или калпак на глави са златном челенком, и продрти опанци на ногама. Државник, који би допустио да се овако несразмјерно развија живот народни, не би био државник него прост администратор, или демагог ако има каквих шпекулативних циљева личних. Таке су државе увијек заостајале и увијек су потресане немирима — одисајима несвјесне масе, коју сиротиња дави.

Хоћемо ли хармоничан развој живота у држави, стварајмо прије свега погодбе за разгранату трговину и велику радиност. Погодбе те су разгранати и добри путеви, јевтине везе с великим пијацама свјетским, подизање сточарства и земљорадње, искоришћавање водених снага, искоришћавање земљиног блага, ако га у себи има, сваковрсни ручни рад за домаћу и свјетску потребу итд.

Трговина и радиност једини су извори богаства, тиме и једини извори снаге државне. Трговина и радиност начиниле су Америку богатом и снажном; оне су подигле Енглеску, Француску и Њемачку; оне подижу и све остале народе који су тим путем пошли. Напротив пропадају и пропале су све оне државе које су живјеле само о декламацијама политичким, у којима су демагози збуњивали народ све само проповијеђу о слободама, о правима, о изборним апаратима, о народном суверенитету и о парламентарним прегоњенима. Енглеску, Америку, Француску и Њемачку нијесу учиниле богатим и срећним демагози и политички шпекуланти, него људи који су трговали и радили, и који су вјечито лупали главу, како да што више и боље ураде, те да претеку свјетске ... да њихову робу са свјетских пијаца истисну, а своју да протуре.

Јесмо ли ми од наших школованих синова до сад чули такву проповијед? Је ли који изишао да каже шта треба чинити да и наш народ уђе у свјетску трку својим производима, својом трговином и радиношћу, и шта се све може чинити да се једно и друго у земљи подигне? Је ли ко испитао погодбе, које су нам дали поднебље и земља, под којима се наш народ културно може развијати, и шта ваља чинити да се те погодбе умноже?

Ви питате и чекате одговор, али одговора нема. Није га ни било. У мјесто одговора хуји вам у ушима пустош и мртвило. Али зато на другој страни у толико јаче чујете халакање испиљелих демагога, који, тек што су изишли из школе, почињу да кроје свијет теоријама о слободама, о народним правима и о народном суверенитету. Тијесна им је отаџбина, мало им је ваздуха, низак им је кров кућни. Све би да руше, да испретурају, да погазе. Бунцају о тиранији, о политичким реформама, о системима владавине, а неће да виде да је народ празних руку, без посла и без производње, и да с тим треба отпочети. Не виде, јер не знају, јер не умију да мисле, нијесу израђени умно, нијесу људи од искуства и практичне мудрости, најзад, немају појма о државном газдинству и о том, шта народима првенствено треба и како постају богати и моћни. Накљукани у школи правним теоријама, а по каванама, улицама и ђачким зборовима декламацијама о слободама и све што уза то иде, проникнути при томе жељом да што прије избију на површину као реформатори ако ли не свега човјечанства, то бар своје отаџбине, брижљиво чувајући да их на све то подстичне неодољива жеља за високим положајима, они, излазећи из школе и ступајући у јаван живот, почињу одмах демагогијом и празним политичким декламацијама, без икаквог стварног рада на добру народном.

Искуство нам је готово без изузетака показало, да су сви ти и таки насртљивци завршивали каријеру ако ли не као реакционари, то бар као конзервативци, властољупци и среброљупци. Народ им је остао пошљедња брига. Употријебили су га и оставили су га какав је био. Ништа му помогли нијесу, ништа нијесу учинили, нити су умјели учинити, *што ће га начинити богатијим* и срећнијим, па тим и државу моћнијом.

Имајући то скупоцјено искуство пред очима, шта ваља чинити државницима кад се оваки деструктивни елементи појаве? Да ли да им помогнете да се ... обманути њиховим теоријама и проповиједима, и да ... да протргују с народом, да би се дочепали што прије власти, па што прије постали *реакционари и експлоататори народни и државни*? То би значило бити њихов ..., па и с њима трговати с народом, продавајући га демагозима у робље. То значи даље не бити државником, већ допустити да народ и државу батргају сви политички шпекуланти редом како из школе долазе. Тако држава неминовно застаје у развићу и пропада.

Не, то не смије бити. Ти елементи морају за свагда бити искључени из призрења и донде конзенквентно држани одаље, докле год не увиде да то није пут којим се долази до положаја и власти. Не само што ће та окрутост дозвати памети њих, него ће послужити за примјер и осталима, који би њиховим трагом пошли, да тим путем не ударају. Обратно, ако би им се попустило, то би послужило за примјер другима, новим нараштајима, и сви би пошли путем демагогије, знајући, да се на тај начин најбрже и најлакше долази до циља. Тога се треба чувати као живе ватре.

Међу тим ваља живо настојати да се погодбе за трговину и радиност што више умноже. Тим ће се појачавати темељи државни, а народ паметно упослити да не тражи помоћи у демагошким декламацијама. Само онај иде демагозима у службу, који беспослен сједи, ко је сиромах, који мало има а много треба и жели.

Из Турске

За арнаутску азбуку — Велики митинг цариградских правника — Војна комисија на страни — Министарство за трговину — Обустављено пресељивање — Одреди противу чета — Укидање стране поште.

Из Цариграда јављају:

Турска је влада ријешила да у питању арнаутске азбуке остане неутрална. Она је у том смислу упутила недавно косовском, битољском, солунском, јањинском и скадарском валијату телеграм шљедеће садржине:

„Послије прогласа устава влада је дозволила на учињену јој представку, да се у званичним школама уведе арнаутски језик. Овај се језик доиста од тога доба почео и предавати.

„Недавна стигоше молбе наших сународника Арнаута, из којих се види, да један дио захтијева да се арнаутски језик учи арапском азбуком док други предлаже, да се прими латинска азбука? Несумњиво је да постоје дјела, која су писана латинском азбуком, али су недавно штампане многе арнаутске књиге и арапском азбуком. Отоманска влада, која је објавила слободу наставе, ријешила је да у овом питању остане неутрална т. ј. да они који желе учити арнаутски језик могу *употријебити и арапску и латинску азбуку*. Што се пак тиче званичних школа гдје је већ арнаутски језик уведен ако се укаже потреба, могу се поставити и два наставника који ће предавати и арапском и латинском азбуком.“

— Ученици цариградског правног факултета имали су свој велики митинг, на коме су донијели једногласну резолуцију, којом осуђују затварање Етхом ефендије главног уредника турског листа „Балкан“, који излази у Пловдиву, у Бугарској. Свој поступак мотивишу цариградски ђаци тиме, што су и ђаци у Софију исто тако држали митинг, против пресуде солунског војног суда над бугарским затвореницима по неврокопској афери.

— Ријешено је, да се пошље једна војна комисија, састављено од ђенералштабних официра у Европу, Америку и Јапан да проучи тамошња војна уређења, о чему ће увијештавати министарство војно у Цариграду. Унета је нарочита партија у буџет за ову годину за та путовања.

— Мишљење парламентског буџетског одбора, који се изјаснио против установљења посебног министарства за трговину, како „Иглам“ јавља, усвојио је и Џавид беј, министар финансија и Хаки паша, велики везир. Према томе, неће се ни установљавати ново министарство за трговину, како се раније мислило и од чега се по свој прилици одустало у интересу опште штедње.

— Пресељивање босанско-ерцеговачких мухаџира у Турској — обустављено је, углавноме због немања материјалних средстава. Мухаџерска комисија сасвим је исцрпјела кредит од 200 000 лира. До сада је пресељено свега 1253 мухаџерске породице, од којих је тек гдјекоја из Бугарске, Румуније и Крита, а сви остали из Босне и Херцеговине.

— Министарство војно ставило је у дужност Хаџи паши, командату III корпуса у Солуну, да организује нарочите летјеће војне одреде за гоњење чета.

— Једном представком обратила се отоманска влада великим силама, да се стране поште у турској укину, увјеравајући их, да ће се османлијске поште уредити као и европске.

Изјава З. Гвозд证новића

— Г. Гвозденовић о Л. Пиштељићу —

Пошто страна непријатељска штампа, и не сачекавши резултат мога позива упућеног Луки Пиштељићу, преко „Цет. Вјесника“ ипак истиче за истинито, да сам се ја, као што је Пиштељић изнио у 15. броју „Србобрана“, са њим у Бечу састајао као изасланик с највишег мјеста, то да не би свијет и даље стајао у тој обмани, сматрам за потребно изјавити: да је то пука измишљотина и да у ствари постоји како шљедује: Ја сам са Пиштељићем као својим најближим сусједом и једногодишњаком дружио се и одрастао; управо волио сам га и волио ме је као што може вољети брат брата

NACIONALNA BIBLIOTEKA CRNE GORE ĐURĐE CRNOJEVIĆ

Да сам био вољан помоћи га, а као год и да сам баш то и у самој ствари чинио, имам писмених докумената и живих свједока, међу којима се може убројити и његова породица. Уосталом, да је ту мојy наклоност и он сам признавао свједочи и једна приповијетка, коју је Пиштељић једанпут у листу „Голубу“ мени посветио, а имам и његових писама, са којима ми изјављује, да ће ми учињена му добра „памтити и вратити са добром“. Дакле није истина, да сам ја њему „стари познаник“, као што се у поменутом „Србобрану“ наводи. већ први сусјед, једногодишњак, друг, пријатељ, и све што се може рећи за двије особе из двије несродне фамилије, које су у најбољим пријатељским односима живјеле.

Ти и такви односи нијесу били *никад између нас поремећени и* то је све тако ишло до мога скорашњег поласка у Беч искључиво трговине ради, као што сам то увијек за зимску сезону у септембру мјесецу чинио.

Некако баш у очи самог мог поласка његова мати дошла је код моје матере и изјавила јој да јој њен Лука пише да ће се бавити у Биограду још око 10 дана, и пошто је, према његовом памћењу, то доба, кад се, послова ради, наши трговци налазе у Трјесту или у Бечу, *то јој пише да се распита, ако сам тамо на путу ја или мој брат, да се извјести гдје смо, јер би радо дошао да се са нама види.* У даљем разговору сазнавши његова мати од моје да ћу ја до два дана отпутовати за Беч, она јој је пре*поручила да на сваки начин удесим са њим састанак, напомињући да би њој* била једина жеља када би Луку видјела код себе и окућила. Та вијест била ми је наравно веома пријатна, и одмах сам тражио од његове матере његову адресу, која је гласила преко Добросава Ружића, државног савјетника и једва сам дочекао да се са њим видим. На два дана иза тога т.ј. 24. септембра пр. године кренуо сам.

Имам свједока да се на Цетињу нијесам никако задржавао, јер сам се журио да [illegible] *за Трст. — У Беч сам стигао 27. септембра у вече;* и, како сам имао у виду ријечи његове матере да ће се Лука задржати у Биограду још око 10 дана, а како од дана њеног говора до дана мог доласка у Беч већ бијаху прошли 5 дана, то да не би и остатак дана прошао, ријеших се да му телеграфски јавим: да сам дошао, да сам у том и том хотелу, и да ћу остати још који дан. Текст телеграма не памтим те зато само наводим у главноме његову садржину. На два-три дана добијем од њега отворену дописницу којом ми пише да је мој телеграм примио и да ће доћи или у суботу или у недјељу, као год да ће одсјести у хотел „Post-y“, у коме и ја бијах одсио. — Ја сам био задовољан што ћу се са њим послије читавих шест година видјети. Он је дошао, као што је и писао, у недјељу у јутро рано. Ја сам одмах полетио у његову собу и братски се са њим изљубио и *не слутећи да се љубим са човјеком, који је све заборавио, све погазио и који се спремио да ме, кад му устреба, обиједи и подметне ми ствари на које ја нијесам уопште ни помишљао.* Морам признати да је и он био јако задовољан што се самном видио и *признаваше да је мајци писао оно што је она, као што горе рекох, мојој матери уочи мога поласка говорила.* — Дакле, факт је: да сам ја у тијесним пријатељским односима увијек са Луком Пиштељићем стојао, према чему није истинито навођење у „Србобрану“ да сам ја Луки „стари познаник“ и да наш састанак у Бечу није изазвало ништа друго него баш пажња, која није „обична“ и „проста“ међу људима који су се тако дивно од свога дјетињства пазили. — Даље факт је: *да је баш била његова жеља да се самном или са братом ми види;* ту је он жељу преко своје мајке изјавио, и ја сам је, будући при поласку, срдачно прихватио.

Према чему моја депеша јављена му из Беча не важи као мој позив, већ важи тачно као одговор на његов позив, дајући му тим на знање: да сам у Беч дошао, гдје сам одсио, и колико ћу се дана бавити, како би и он свој долазак у Беч могао удесити и видјети се самном како је желио. — Осим свега тога факт је да се на Цетињу, у проласку тада за Беч, нијесам ни читав сахат задржао, а јавно се зна да се тада и још од дуже времена наш узвишени владарски дом у Никшићу налазио. Дакле, кад се сва наведена факта сумирају излази чисто и јасно: 1) да ја нијесам био ничији поклисар Луки Пиштељићу, а најмање с највишег мјеста; 2) да нијесам с њиме ни у чије име говорио и 3) *да је пука измишљотина све оно што се мени тамо на уста меће и злонамјерно о мени наводи.*

Што се пак тиче нашег дводневног општења, ако то сам Пиштељић не исправи, као што сам га већ преко „Цетињског Вјесника“ и позвао, то ћу онда ја у детаљима све изнијети и увјерити поштену читалачку публику да су у „лажи кратке ноге“.

Подгорица, 10/II—1910.

Захарија Гвозденовић

Српство

Стјечај Академије Наука. Биоградска Српска Академија Наука расписала је награду од 650 дин. у злату из фонда Милоша М. Петровића за најбољи роман или приповијетку. Избор предмета за [illegible] остављен је писцу на вољу, а [illegible] се на ову награду треба поднијети Академији Наука до краја мјесеца децембра 1910. год. У исти мах Академија Наука расписала је награду од 1000 динара у злату из задужбине Димитрије Стаменковића за најбољи спис о једној од ових тема: О Српству и српској мисли, о отачаствољубљу, о вјери, о моралу и истини, о раду и [illegible], о чувању здравља. Списи се имају поднијети Академији Наука најдаље до краја мјесеца [illegible].

Марке Св. Саве. Одбор за подизање храма Св. Саве у Биограду ријешио је да изда тробојне марке са ликом Св. Саве, које ће се продавати по пет пара и лијепити на писма крај поштанских марака. Духовни судови ће ове марке лијепити на сва документа, а тако исто и сви окружни протојереји, намјесници и старјешине манастира. Свештеници ће их лијепити на крштенице, вјенчанице, листе умрлих и на сва документа. На овим маркама, крај лика светитељева, писаће: „Ускликнимо с љубављу Светитељу Сави“ и „да живимо сви у слози Св. Саво ти помози“.

Српска банка у Загребу. У прошлој години српска банка у Загребу постигла је 417.750 круна на уплаћену главницу од 4500000 кр. Резервни фонд износи 131 660 кр. Новчани улози порасли су на 9235915 — за 600000 круна. Хипотекарни зајмови износе 2,485.544 кр.

Словенство

Словени и Нијемци. У Шлеској има 45% Нијемаца, а 55% Пољака и Чеха. Од средњих и виших школа издржава их држава 18, а од тога 15 њемачких и 3 словенске. Дакле на словенску већину 3 школе, а на њемачку мањину 15, или на словенску већину 16%, а на на њемачку мањину 83%. На 20.400 Нијемаца дође једна школа, а на 124.666 Словена опет једна. Реалка и стручних и индустриских школа имају Нијемци 7, а Словени ниједне.

Финансијално опорављање Русије. Паметно рјешавање аграрног питања, особито богата жетва, необично активна трговачка биланса, каква никад није била, јер је извоз силно надмашио увоз, а тијем је настао прилив злата — учинише, те се Русија прошле године необично финансиски опоравила. Богата жетва унијела је у народ силан новац и ојачала његову потрошачку снагу. Јачање потрошње опазило се на трговини, а нарочито је улило живота индустрији, која је била много трпјела од посљедица рата и револуције. Како пишу руске новине, руске фабрике су управо препануњене наруџбинама. Паметно рјешавање аграрног питања увјерило је свијет, да је Русија способна без унутрашњих потреса ријешити велико питање праведне подјеле земље. То је дигло повјерење спољњег финансиског свијета. Лијепо се то показало на скакању свију папира прошле године и државних и приватних. Неки државни папири попели су се већ изнад номинале, а сви су скочили, и то неки по 15—17%. Који су 1906. стајали између 60—70% сад су попели до близу номинале. Папири приватних подузећа силно су скочили лањске године, особито дионице жељезничке, рудокопне и аграрних и трговачких банака. Неке су скочиле неколико стотина процената. Прошле године је Русија имала први буџет без дефицита иза руско-јапанског рата. Русија се очевидно налази на путу напретка.

„Servus Brežina“. Знамо да су ово ријечи [illegible] којима Нијемци хоће да увриједе [illegible] Чехе. Годинама већ ријеч „Бржезина“ значаше у њемачким устима поругу за Чехе и мало који Нијемац не зна [illegible] значење. Али иронија судбине хтједе, да баш ова ријеч у многим [illegible] устима, и то код најинтелигентнијих Нијемаца, узме значење хвале и дивљења према истим оним Чесима. Чешки пјесник — мистик Вацлав [illegible] Отокар *Бржезина* [illegible] познат међу Нијемцима, јер је на њемачки преведен један дио његових пјесама те су пјесме свратиле на се велику пажњу њемачких књижевних кругова. Њемачка критика заноси се његовим слободним, ритмичким и неизмјерно музикалним стихом, визијама, вртоглавим мислима, егзалтираним молитвама, његову проживљавању највиших и најрјеђих стања у човјечјој души. Један њемачки лист пише: „У том је управо нешто нехотичне ироније, да се баш Бржезина зове онај човјек пред којима се морамо клањати ми Нијемци. Овдје се поново показује, како ни најдивљији народносни бојеви нијесу врсни уништити у нама смисао за праву умјетност. Оно вавијек има већу снагу и моћ него најбјешњи политички испади. Умјетност премошћује и највеће поноре. Овдје је онај мост што спаја све културне народе. Баш овакви Бржезине доказују да чешки народ умије и нешто друго, него спремати хајке на буршовске капице.“

Драматизован. Познати роман руског писца И. Тургењева „Оцеви и дјеца“ драматизован је и са успјехом се давао у Петрограду.

Мисли

Владар достиже највећу славу, ако он првенствено поштује законе своје државе.

Држим да је поштено и дично признати своју заблуду; али не држим да је дично, чинити пријекоре некоме, који се из своје заблуде ргао. Бизмарк

Питање о васпитању за модерна је друштва питање о животу или смрти, питање од кога зависи будућност. Renan

Велики људи су *они који себе жртвују* за добро свога народа. Они генерацијама дају подстрека и показују им пут којим треба да иду. Кардући

Ко у свакој борби иде стално напријед, тај најзад мора да побиједи, јер само храбри и одважни људи иду право, док слаби и неенергични обилазе и кривудају.

Гарибалди

Немар је тако велико зло да против њега треба да се бори из све снаге и сваки човјек појединце и цио народ.

Смајлс

Хиљаду начина има да се потроши новац, а ни стотину да се заради.

Никад немој рећи: биће лијепо вријеме; кишних година сваки вјетар кишу доноси.

Љенштинама и не долази добра година но једном у шест љета.

Поглед по свијету

Угарска.

На све стране Угарске води се силна агитација за предстојеће изборе. Особито мање странке кушају све и сва, да *протурају своје кандидате. Демократски* посланици др. Шандор Пете кандидоваће се опет у Бекесчаби. Његов противкандидат је и овај пут вођа сељачке странке Ахим, који му је задњи пут уступио своје гласове у истом котару. Бивши министар гроф Аладар Зичи кандидира се у Лесе.

Аустрија.

Ових дана се одржавала конференција између предсједника аустриског парламента д-ра Патаа и министра предсједника барона Бинерта. На тој је *конференцији закључено, да се у* [illegible] парламента прије ускрса предложе осим [illegible] и зак. основа о општем промету локалних жељезница.

Послије ускрса сазваће се чешки сабор.

Турска.

Нарочито министарско вијеће бавило се питањем појачања ратне морнарице. „Сабах“ јавља, да је министарско вијеће прихватило и одобрило куповину шесту топиљера, који се граде у њемачким шкверима. Цијена износи по прилици 410.000 фунти. „Икдам“ јавља, да је та одлука у савезу са догађајима у Грчкој. Порта хоће, да за сваки случај буде спремна.

Листови јављају, да ће султан присуствовати великим војним вјежбама, које ће се одржавати овога прољећа у Кирклиси, те да ће том згодом посјетити и Дринопоље.

Подлистак

У смртној погибији

— Herman Friebe —

Дубока, непродирна тама. Гробна владаше тишина над оним дијелом рудника, у коме сам послије многосатне, тешке и смртне несвјестице дошао к себи.

Покушавао сам да се макнем. Није ми то дала грозна бол у свима удовима.

Најприје ми се причинило да лежим у постељи. Покушавао сам сâм себе да освједочим, да је све само сан, а јутро да ће одмах почети свитати. По глави ме нешто боде. Некаква влажна љепљива ствар, која је застирала један дио лица, па опрезно тапкање прстима оживи у мени попут муње успомену на оно, што се догодило. Експлозија гасова, ово страшно рудничко плашило испружило је своју смртоносну руку према мени и мојим друговима.

Како је до тога дошло не знам. Само дуготрајна, страшна детонација, само неприсподобиви трак зрака, који ме је силном брзином оборио на земљу, само ужасан, продирући крик за помоћ, а онда тутњава, као да се срушило небо са земљом — — а онда — — смртни мук, кога прекидаше само ту и тамо котрљање угљених комадића.

Гдје сам? Јесу ли ми другови живи? Нијесу ли можда они негдје у најближој близини смрскани под рушевинама? Коса ми се најежи на ову помисао.

Ето опет оног јаког бола у глави. Мора да је ондје каква рана. Покушам да се подигнем. Залуду. Кроз то вријеме просијецају ми мозгом тисуће осјећаја и мисли. Шта онда, ако сам под толиким масама угљена сасвим одијељен од свијета? Па валда ће знати, да ме нема? Врат ми се сасвим осушио, језик ми гори, а удови као да су на стотину мјеста тучени, клонули.

Како је само грозна ова ужасна тишина! Уз то она загушљива атмосфера! Чини ми се, да је вријеме у овом подземном простору тешко попут олова. Стала ме мучити жеђ. Гле! Носио сам уза се боцу. И опет почнем уз силне боли дизати руку. Боца је била неоштећена. Извукао сам се лагано, опрезно. Нови ужас, поновна препаст: боца је била празна! Само неколико капи је у њој. Попут жеравице ме је грпјала, јачала. Осјетим како ми се враћала снага. Покушам се подићи, десет — двадесет пута.

Најпосле успијем и ја станем — пузати. Опрезно тапкајући помичем се напријед доврх комада дрва, преко комада угљена, а непрестано у погибељи, да ће ме захватити који комад, што се котрља доље.

Свјетиљка ми се угасила — ишчезнула од оне грозне катастрофе. Чврста некаква стијена запријечила ми је пут. Станем пузати на страну, на десно, на лијево, напријед, назад, а увијек стрепим, да не би набасао на укочени уд којега мртваца. Као да сам луд претражио сам угљени гроб, падајући се каквом излазу.

Тјелесних боли је нестало у оној неизмјерној душевној напетости и узрујаности, која ме је захватила. Коначно није било више двоумљења о мојој судбини: Около наоколо живац, а ја жив — укопан!

Бојао сам се, да ће ми срце престати бити. Зној ми навали на све поре. Грло као да си га заузлао. Онда послије попусти ова страшна напетост. Глава ме стала јаче болити, жеђ ојачала, а мене стале трести вруће и студене грознице. Па још к томе онај загушљиви ваздух, да се загушиш. Оно досадно брборење угљених комадића, она грозна тишина, непродирна тама! — — — — —

Покушам да саберем своје мисли. Не иде. У души ми се врзу нејасне побркане слике, све саме крваве, исцерене сјене. Хропавим гласом повичем: »Воде!« — Нема одговора. Нигдје ни живе душе. Покушам се усправити, клонем натраг, а глава ми тешко удари у тврди некакви предмет. Још сам осјетио, како нешто влажно по мени цури, а онда — губим свијест. — — — — — — —

Ко зна како сам дуго тако лежао. Однекле допре до мене мукли глас. Отворим очи. Око мене стоје рудари, црни. У рукама им догорјеле свјетиљке. Некаква ми течност цури по врагу. Дубоко уздахнем и онда се опет укочим.

Кад сам се поново пробудио, био сам у — болници. Од села допире мукла звоњава. Упитам сестру шта то значи. Намигне ми, да се умирим. Била су то мртвачка звона, која су звонила на вјечни починак несретним жртвама рудокопне несреће.

Касније сам тек чуо, да сам у угљеном добру лежао скоро 48 сати. Свима је било непротумачено како сам се спасао.

Од онда ме рудник није више видио.

NACIONALNA BIBLIOTEKA CRNE GORE ĐURĐE CRNOJEVIĆ

Из Народа

† Ђуро Марђокић

Ст. Бар, 9. фебруара

Ту недавно преселио се у вјечност, послије кратког боловања у 45. год. свога још јаког живота, један од угледних официра народне војске, Ђуро Марђокић, Србин римокатоличке вјере.

Покојни Ђуро још за ране своје младости заслужио је пажњу војничких поглавара, те је у 16 години изабран у пјешаке. Пошто је пјешачки курс изучио, у ком се међу првацима убрајао, произведен је, прије шест година, у чин официра народне војске, коју је дужност ревносно вршио и на задовољство својих претпостављених старјешина. Због свога ревносног вршења службе био је, на приједлог војничких власти, одликован медаљом за ревност.

Како се пок. Ђуро у миро доба ревностан показао тако се и приликом анектирања Босне и Херцеговине, кад се на ратној нози стајало, заиста ревносан показао. Својим ревносним држањем дао је о себи доказа да истински воли своју отаџбину, да се с њим браћа Срби римокатоличке вјере могу похвалити, а извјеснима и за примјер служити.

Колико је пок. Ђуро био омиљен код војника, грађанства и власти видјело се по томе, што је уз многобројно грађанство и под војничком пратњом његово тијело сахрањено.

На завршетку могу с правом рећи:

Марђокићу, лака ти земља наше отаџбине, коју си истински волио. **Ст.**

Привреда

Раздавање пиварског јечма „Хана“. Управа ваљевске пиваре у Србији набавила је сјемена изврсног пиварског јечма „Хана“ из Моравске и раздаје га пољопривредницима округа ваљевског ради сијања, од 25 кг. на више, по цијени од 10 динара 100 кг. те ће од свију тих пољопривредника и откупљивати сав произведени пиварски јечам нешто скупље од цијене коју обичан јечам буде имао на тржишту.

Како и ми имамо сада пиваре, то би потребно било, да и оне учине нешто томе слично.

Гајење ораха у Мађарској. Д-р Дарањи, министар пољопривреде пред своје одступање наредио је подизање земаљског расадника искључиво за орахе, из кога ће се кроз 4—5 година моћи на стотине хиљада ораховних садница раздавати народу ради сађења. Он је за тај циљ послао у Француску владиног комесара за воћанство да се у окрузима Дордоњи и Изари упозна са племенитијим ораховим сортама и он је тамо покупао више товара најизврснијих врста као Мајзета, Пранкета, и т. д. за сађење и на 200 калемљених садница.

Справа за проналажење извора.. У Енглеској пронашли су справу, која самокретно служи проналажењу извора под земљом. У металном склопу налази се магнетска игла, која се ушљед електричног утицаја покреће, ако ма гдје под мјестом гдје се справа намјести, тече вода под земљом. Справе стаје 1500 односно 3000 франака и показује воду до на дубину 170 односно 340 м. под земљом.

Швајцарска земаљска пољопривредна изложба. Осма швајцарска пољопривредна изложба држаће се ове године од 10. до 19. септембра у Лозани. Пошљедња овака изложба држана је 1903. у Фрауенфелду. Овогодишња изложба обухватиће пространство од 17 хектара. Од говеди биће изложено на 700 грла. Савезна влада обећала је помоћ од 250 000 дин.

Сензационални изум Хрвата

Није учио високих школа, али је ипак своје скромно знање ставио на располагање својим трудом и искуством — човјечанству. Свако ће се запитати ко је тај спаситељ? То је механичар самоук Влатко Ференчина, коме је након многобројних покушаја успјело саставити такав апарат, да човјек може покрај свакиh неприлика у води остати жив — бар 3—4 дана. Ствар је у овоме:

Појас, који служи за спасавање од утопљења, састављен је од 3 ваздушна цилиндера, који се једноставно отворе и подигну у висину након тога отворе са непромочивим пипцима. Овако опасана особа може поред глади уздржати се овим апаратом више дана на води. Поред ових цилиндера имамо два шпага, који су постранце смјештени — а служе за то, да се напуне коњаком или свјетиљкама. У случају слабости се човјек окријепи или сигнализира пролазећем броду, да га прими и спасе од незаборављеног свијета. Цијена је врло умјерена — тако, да га сваки путник може уз свој обични пртљаг понијети. — Цијена му је по прилици око 20 круна. Цилиндери су састављени од онога истога платна, као и Цепелинов брод. Сам је изумитељ дошао на ту мисао оним часом, кад се једном згодом купао у Сави и скоро што није заглавио. Није имао средстава за остварење свога наума већ му је један мецена и један рођак помогао са издашном свотом — да оствари свој потхват. Не само за оне људе, који путују лађом него и за авиатичаре биће овај изум од велике важности — пригодом вожње преко океана.

Исто тако и за војничке сврхе је изванредно важно откриће, које се већ освједочило о практичности овога изума.

Кроза свијет

Једна примамљива понуда — Удовичка статистика — Скраћивање на картама посјетницама

„Види Балтимор па умри“, могло би се сада рећи, јер изгледа, да се нигдје у свијету не може умријети јевтиније него у тој америчкој вароши. Тамо се сада развила жестока конкуренција између погребних завода или управо „погребних директора“, како власници тих радња сами себе називају. Огласима у новинама и огромним плакатама објављују се многопоштованој и уваженој публици, да се сада може саранити за багателу, готово забадава. Један од поменутих „пријатеља човјечанства“ дао је у новине овакав оглас:

„Само 275 круна! Гроб у најотмјенијем гробљу Балтимора, диван мртвачки сандук од кестеновог дрвета, по вољи овалан или четвртаст, постављен бијелим сатином, са посребреним дршкама, у преко разних десет мустара увијек готово на стоваришту. Даље за спровод пет фијакера са „гумиредерима“, дивна мртвачка кола. Осим тога елегантна црнина, па онда свилени флорови, рукавице, кандел абри, свијеће, драперије, у опште све, што спада у погребне класе — вриједност 750 круна — за само 375 круна“.

Заиста онај човјек, који се не користи овом приликом, што је нуди овај „племенити“ човјекољуб, па се одмах не испружи и не умре, не заслужује ни да живи у Балтимору.

У једној статистици народног становништва, која је објављена прије неколико дана, утврђени су ови занимљиви „удовички“ подаци. Од 100 удоваца њих 75 оженило се по други пут још прије но што је истекла година дана од смрти жене, док се само њих 15 причекало да прође година „жалости“, па се одмах оженили. Десеторица нијесу могли да се стрпе ни шест недјеља, него су се још раније оженили по други пут, а само двојица као да су остала неутјешена, те се више нијесу женила. — Међутим од удовица, којима закон забрањује преудају за првих девет мјесеци послије смрти мужевљеве, 25 процената удало се у десетом мјесецу послије удовања; њих 50 није се толико журило, него су чекале годину, па и двије послије губитка свога првог непрежаљеног мужа, прије но што су узеле другог, да и њему буду до гроба вјерне; осам од сто чекале су чак пет година.

Код осталих, које су покојноме мужу остале вјерне, већином дају довољно објашњења — њихове године. Али скоро исто тако стоји и са разведенима. Жене су свакако ту мало опрезније: Пет процената удало се одмах без одлагања, 60 процената чекало је 20 мјесеци, а 35 процената у опште није се више ни удавало. Међутим 75 процената људи тако је мало профитирало од свог дотадашњега искуства да су одмах поново рескирали и скочили у брачни јарам; двојица су се убила из очајања, а само једанаесторица били су сити свега, те се више нијесу ни женили. Као што видите, ипак су у оваквим приликама жене вјерније од људи.

*

Обичај је, да се на посјетницама не пише опширно, особито не онда, кад се што догоди па се жели изразити у кратко. Такве скраћенице у колико су згодне у толико и са два—три слова говоре много, те се изражава овако: Кад желиш срећу — p. f. (pour feliciter). Изражаваш ли саучешће — p. c. (pour condoler). Дајеш ли знак захвалности — p. r. (pour remercier). Правиш ли посјету — p. f. v. (pour faire visite). Враћаш ли посјету — p. r. v. (pour ronde visite).

Други Ђиновић

Један биоградски лист доноси ово (које да се десило у Црној Гори дигли би дреку као у паклу):

„Најзад је моравски дивизијски војни суд у Нишу изрекао пресуду поднаредницу Ђиновићу, **који већ три године чами под истрагом оптужен по познатој крагујевачкој афери. Ђиновић је осуђен на 8 година робије.**

Тодор Поповић—Ђиновић, *рођени брат црногорског поручника Ђиновића, који је 16. новембра прошле године стријељан у Колашину*, бачен је у затвор и под суд **и ако је дата општа амнестија свима оптуженима по крагујевачкој афери.** А кад се он најзад помирио с тим и молио само за то да га што прије осуде, онда се с тим суђењем отезало мјесецима.

Јесенас је Ђиновић, у очајању већ, побјегао из затвора, али се одмах послије тога предао и изјавио, да је овај покушај извео само зато, да би скренуо пажњу на себе и да би, изведен пред ишљедника, могао поново молити да га изведу пред суд.

Најзад је војни суд, принуђен штампом, која је оштро осуђивала овакво поступање с Ђиновићем, морао одредити претрес 29. пр. м. Али је он опет одложен за 1. фебруар и тада је, послије толиких кубура и отезања, изречена пресуда која толико много одудара од многих других пресуда које су војни судови у пошљедње вријеме изрекли.“

Биоградска „Правда“ говорећи о овоме додаје:

„Шта ли ће на ово рећи онај бодри чувар „правде и правице“ Драгољуб Јоксимовић. Кад је од *српске* владе тражио да узме на одговор *црногорску* владу што је осудила свог Ђиновића, шта ли ће тек тражити од српске владе што је допустила [illegible] њен Ђиновић буде осуђен од српских судова? Ништа [illegible] суд.“

Несреће у свијету

Аустриски радници у Бразилији — уморени. Код подизања жељезничке пруге између [illegible] Мамсра у Јужној Америци били су неки радници из Аустрије запослени. Како је у Америци народ [illegible] тамошњим Индијанцима [illegible]. Једне ноћи, кад су заспали — нападоше их Индијанци и петорицу убише.

Пожар у Напуљу. У Напуљу се у једном дијелу града појавила ватра, те је до сада многобројне зграде уништила. Јак ветар непрестано дува, те се ватра све већма шири, да нијесу у стању никако ограничити њезино ширење. Пожар је врло критичан.

Потонула лађа. Француска лађа „Генерал Шатни“ потонула је код Мајорке. Од особа, што су се налазиле на лађи, само је једна спасена.

Изгорјела фабрика Ономад у 11½ сати прије подне појавила се ватра у фабрици вунене робе Ота Куна и комп. у Брну, која се неизмјерном брзином проширила. Осим фабрике изгорјеле су још и неке нузгредне зграде у близини. Неколико људи добили су јаке озлиједе. Машинерија остала је неоштећена.

Пуцао на судбени сенат. Пред поротним судиштом у Линскоме одговарао је ових дана трговац Гросер ради убиства. Гросер је по прилици прије 8 мјесеци имао парницу грађанске врсте. Кад ју је изгубио, побјеснио је и почео у оној својој јарости пуцати из самокреса гдје је год намјерио. Тако је убио судбеног писара, а вијећника једнога ранио. Оптужени је на расправи рекао: „Кунем се успоменом својих родитеља, да нијесам чин починио при памети“. Суд је осудио оптуженога на казну затвора од 10 година и пет година губитка грађанске части.

Страшна несрећа на аутомобилу. У Америци у држави Аринзона десила се једна страшна аутомобилска несрећа. Аутомобил је возио седам лица по једном приватном путу, гдје се налази један камени мајдан. Баш кад се аутомобил примицао мајдану дојурили су радници и извијестили шофера да је баш сада метнута у мајдан динамитна бомба. Али се шоферу растојање од пута и рудника учинило велико и он је возио даље. Али кад је аутомобил пројурио поред мајдана експлодирао је динамит и аутомобил је одлетио у ваздух. Свих седам путника су на мјесту остали мртви, а аутомобил је потпуно уништен.

Дневник

Допутовао. Њ. Кр. В. Књаз Господар допутовао је јутрос на Цетиње.

Отпутовала. Њ. Кр. В. Књагиња Престолонашљедница отпутовала је у Рим у посјете талијанском двору.

Долазак аустриске флоте. Аустриска флота долази под Бар у уторак 16. ов. м. у 8 сати ујутру да поздрави Њ. Кр. В. Књаза Господара поводом педесетогодишњице његове срећне владавине. Часништво флоте доћи ће истог дана на Цетиње да предстане Господару. У њихову част ће бити у сриједу у пет сати послије подне у њемачком посланству приређен чај, а у четвртак свечан дине у аустриском посланству.

За Господарев јубилеј. Све вароши у унутрашњости спремају се, да узму видни учешћа у прослави педесетогодишњице Њ. Кр. В. Књаза Господара. Ради трајног спомена оне намјеравају на разне начине до обиљеже ово ријетко славље, подижући разна здања и паркове, која ће се назвати Господаревим именом.

Умножиће се. Слике Њих. Краљ. Вис. Књаза Господара и Књагиње Милене, које ради умјетник г. Доменико Фаилути, умножиће се и за вријеме јубилеја растураће се.

Принцеза Јелена. Биоградски листови јављају да ће принцеза Јелена од Србије, која се бави сада у Риму, доћи у Црну Гору у посјете свом дједу и баби, Њих. Краљ. Височанствима Књазу Господару и Књагињи Милени.

Директор Црногорске Банке. Досадањи вршилац дужности директора Црногорске Банке, г. Димитрије Богојевић, постављен је за сталног директора. Г. Богојевић је млад, вриједан и спреман радник, те у пуној мјери и заслужује ово одликовање. Честитамо!

Г. Адолф Боршке. Од два дана се на Цетињу бави чувени пионista г. Адолф Боршке. Г. Боршке је био овијех дана у Србији, гдје је концертовао у двору и одликован *орденом Св. Саве трећег реда.*

Ново издање српске историје. Др. Станоје Станојевић, професор из Биограда, спрема ново издање српске историје, на коју су се многи из Црне Горе претплатили прије двије године и крај свега ургирања и код писца и под издавача нијесу је ни до данас добили. Како та историја излази сада у другом издању, то би требали претплатници из Црне Горе бар сад да је добију.

Протјеривање емиграната. Бечки Кор. Биро јавља из Биограда, *да је влада у Србији издала наре*ђење, да се емигранти из Црне Горе протјерају из Србије.

Испити. Ових дана били су у војно-занатлиској школи на Ријеци испити, на којима је присуствовао као изасланик министарства г. кап. Јоко Мартиновић. Испити су, као што нам јављају, испали на свако задовољство, а нарочито су се ученици одликовали у цртању и практичним радовима.

Друштво словенских учењака. Професор психонерволошког универзитета у Петрограду, Бехтерев, оснива друштво узајмности словенских учењака. Циљ је друштва да на рускоме језику упознаје свијет с научним дјелима учењака свију словенских народа, како би се тим видније истакла улога Словенства у општем прогресу људском.

Гредећи томе циљу држао је предавање професор Жоков, а послије се приступило стварању статута. Коначна редакција тога статута уступљена је професорима Жокову,

NACIONALNA BIBLIOTEKA CRNE GORE ĐURĐE CRNOJEVIĆ

Володомирову и д-ру Ивану Шајковићу, Србину, који је ту скоро назначен за професора српскога језика и књижевности у петроградској новооснованој академији. Госпођа Гљебова приложила је одмах *6000 рубаља и тим је засновала* фонд, интересом од којих новаца ће се плаћати штампа за штампање на руском језику дјела признатих других словенских учењака.

Збор је на приједлог проф. Погодина ријешио да на јесен сазове курс славистике, а на приједлог професора психонерволошкога института сазваће се почетком септембра т. г. и конгрес за ту струку.

Забава с игранком. Пјевачко друштво „Његош" приређује вечерас у 8½ сати у Зетском Дому забаву са игранком. Судећи по припрема, које су за ову забаву учињене, може се још у напријед рећи, да ће она испасти на свако задовољство.

Умјетнички концерт. Сад у уторник даваће концерт у *Зетском Дому* млади умјетник пијанист г. Адолф Боршке. Гдје год је концертовао пожњио је најбољи успјех, а концерте је давао готово рећи по свему новом и старом свијету: Америци, Европи и Мисиру (Каиру). Штампа га је свуда најбоље прихваћала, а свједоџбе, које му стоје на расположењу, говоре не може боље бити о његовој умјетничкој спреми. Пошљедњи пут концертовао је у Биограду, а прије тога у Софији.

Нема сумње све, што припада бољем свијету на Цетињу и што има разумијевања за бољи живот, посјетиће овај концерат.

Прилози. „Фонду сиромашних гимназијалаца" још приложише: Њ. Високопреосв. Митрополит рашко-призренски Нићифор перп. 20.; Г. Мишо Вакета, гимназ. наставник перп. 10.

Устав за Босну. У Босни и Херцеговини *је на свечан начин про*кламована уставност 7. ов. м.

Благодарност. *Г. Сретен Обра*довић, академски сликар за вријеме свог боравка у Бару приложио је добровољно у сиротињски фонд перпера десет, на чему му управа *барске општине овим топло бла*годари.

Корисне биљешке

Сок од малина на дански начин. У 2 литра свјеже воде треба растворити 40 грама очишћене винско-стрешне киселине и у ту течност сручити 3 литара малина очишћених од петељака. Тако немијешајући оставити 24 сата да престоје. Онда се пијела маса проциједи кроз филцано шједило, да се бистри сок проциједи и добијеном соку дода се на сваки литар по 1 килограм шећера. Мијешањем се потпомогне растапање шећера. Пошто се опет 24 сата остави да престоји, одлије се бистар сок од талога на дну и тако неварен сипа у боце, запуши и чува на сувом мјесту, гдје се не мрзне. Сок је изврсан и годинама се добро одржава.

Одлике су оваког справљања малиновог сока ове: добија се јако ароматичан производ, јер се ништа од природног мириса малине не губи као што мора бити *при варењу и превирању* и добија се и количином више сока но ма којим другим начином. Сок је потпун бистар и не мора се никакво средство додавати за његово одржавање и ако се може на неограничено вријеме очувати. И што је главно отпада сав онај замет који се има при кувању.

Справљање рена за зиму. Истина у нас се вјерује да је рен добар за потрошњу у свима оним мјесецима у којима има слово „р", и рен се закопа гдјегод у дворишту или градини, гдје се има увијек љети и зими при руци. Али један не мање прост а поуздан начин да се рен за зиму спреми, имамо у томе, ако се коријен исјече у парчад, па се брзо просуши на пећи, потом стуца у прашак и онда у добро запушеној боци чува. Кад устреба узме се прашка, па се окваси водом или сирћетом и остави неколико минути де се напије и набубри и он има јачину и мирис сасвим као и свјеж рен.

Догађаји и анегдоте

Значајно. Муж и жена потукли се на улици.

Ствар је, разумије се, морала доћи пред полицију због нарушавања јавнога реда.

Један пријатељ породице, који је био присутан овоме, као и другим сличним разилажењима у мишљењу нежнога пара, требао је о томе да свједочи.

Запиташе га:

— Јесте ли били присутни од почетка ове борбе?

— Да, био сам, прије двије године! одговори он.

— Како прије двије године?!

— Па ја сам им био стари сват!

Готово никада. Министарски изасланик обилази школе о испитима.

У једној се школи зачуди кржљавоме изгледу дјечјем у том мјесту, па ће запитати:

— *Дјецо, ви сви изгледате* **тако** *блиједи, извјесно се често побољевате?*

— Да, господине, истина је, да се често побољевамо; али не умиремо готово никад.

Паланчанин у Биограду. Двојица се сретну на Теразијама и један од њих упита оног другог:

— Да ли ми можеш препоручити каквог одличног љекара? Ти знаш: ја сам новајлија у Биограду.

У том тренутку поред њих је пролазио један господин у фијакеру.

— Врло добро, одговори упитани, и, показујући на господина у фијакеру, рече: Ето, то је доктор Н... Он ти је Бог за те болести. Него има само једна незгода. Врло је скуп. Прву визиту наплаћује увијек по 50 динара, а другу и трећу и остале по 5 дин. Сад...

— Врло добро! рече паланчанин. И томе има лијека. Ја ћу отићи к њему али ћу му још са врата рећи: Ево мене опет!

Корисна забава

Ријешење задатка из прошлога броја: Сиромашак је имао 21. пару.

Наша пошта

По пет перпера полугодишње претплате на „Четињски Вјесник" примила је у Биограду: Источа листа од Одбора школе буковичке, г. Зеф Бушија из Никшића и г. Милије Шошкића из Колашина (Ман. Морача).

По десет перпера за цијелу годину од *Обласне Управе из Никшића и г. Јована* Л. Пламенца, шефа фин. страже из Бара.

5000 перпера

плаћам сваком који докаже, да моја за чудо јефтина колекција од 600 предмета, која кошта само **пет** перпера, није готово бадјава, а састоји се: један прави швајцарски часовник патентираног система Роскопф, који је регулисан и иде тачно, са писменом трогодишњом гаранцијом; један ланац американског дубл-злата; два прстена од американског дубл-злата (за господу и женске); једна енглеска гарнитура од пупета за манжетне, јаке и кошуље; један амер. нерез са 5 сјечива; једна свилена краватна модерне мустре, боје каква се жели; једна игла за краватну од Симила-бриљанта; један женски лијеп брош најновије мустре; једна путничка гарнитура: један кожни новчаник; амерички бутон са имитованим драгим камењем; један енглески патентирани барометар; један албум за салон са 36 вештачких и лијепих разгледница из свијета; један раскошан колијер за врат или косу од правих источних перла; пет индијских ђавола који проричу, који забављају свако друштво, и још 550 разних других предмета, који су неопходни и корисни свакој кући, и све бадјава. Све заједно са часовником за шпаг система Роскопф, који сам иначе кошта више но двојно, добија се за само 5 перпера.

Може се добити на повуку или за унапријед послати новац (макар и у поштанским маркама) од фирме **А. Гелб** (A. Gelb. Versandhaus Krakau № 334). Краково.

НВ.) Ко наручи два пакета добија један енглески бријач или 6 комада ланени џепни марама уздарје. Што се не допада прима се натраг и враћа се новац одмах. Према томе сваки ризик отпада. 1,1

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС

Изишла је из штампе књига:

ЈЕДАН ЛИСТ ИЗ ПСИХОЛОГИЈЕ РАТА

васпитни услови побједе с психолошкога гледишта.

НАПИСАО

Стеван J. Радосављевић Бдин

ПРОФЕСОР.

Ова књига излази као издање Књ. Цр. Министарства Војног.

Господа официри, који би ову књигу жељели имати, нека се обрате Министарству Војном, а цивилна лица писцу, или, ако им је згодније, такођер Министарству Војном.

Цијена је перпер и по.

Објава

Најфиније маслиново уље, из наше фабрике у Бару — прву врсту, која је на балканској изложби 1907. год. одликована — умјереном цијеном на мање и више количине продаје Павле (Паљока) Бушат на Цетињу.

ВЕЛИМИР НИКОЛИН ВУЧИНИЋ

БАРСКО ДРУШТВО

Саобраћај жељезнице Бар—Вирпазар

и

пловидбе по Скадарском језеру

ПОШТАНСКИ Број 2.

Бар	Полазак	9·10
Поповићи		9·16
Зупци		9·40
Резервоар у Зупцима		10·—
Туђемиле		10·8
Суторман		10·45
Дубрава		11·15
Лимљани		11·32
Бољевићи		11·50
*Вирпазар	Долазак	12·5

ПОШТАНСКИ Број 1.

Вирпазар	Полазак	2·20
Бољевићи		2·30
Лимљани		2·55
Дубрава		*3·10*
Суторман		3·50
Туђемиле		4·25
Резервоар у Зупцима		4·38
Зупци		4·53
Поповићи		5·9
Бар	*Долазак*	*5·15*

Распоред пловидбе по Скадарском језеру

А) ЛИНИЈА РИЈЕКА—ВИР (свакодневно)

Ријека	10·50	Вирпазар	1·30
Вирпазар	12·10	Ријека	3·—

Б) ЛИНИЈА ВИР—СКАДАР

Вирпазар	1·50	Скадар	9·30
Скадар	5·—	Вирпазар	12·30

В) ЛИНИЈА ВИР—ПЛАВНИЦА

Вирпазар	1·40	Плавница	11·20
Плавница	2·40	Вирпазар	12·20

У дане доласка поштанских пароброда у Бар, полазак поштанског воза број 2. моћи ће одоцнити до сати 10·40.

* Послуживање у гостионици при жељезничкој станици.

Евентуални реклами публике моћи ће бити уписани у нарочито за то одређеним књигама, које се налазе у жељезничким станицама и агенцијама пловидбе Барског Друштва.

ПРИМЈЕДБА: Да не би било неспоразума у времену кретања и доласка жељезнице и пароброда, уре ће се рачунати према часовнику поштанско-телеграфске станице у Бару.

NACIONALNA BIBLIOTEKA CRNE GORE ĐURĐE CRNOJEVIĆ

Штампа К. Ц. Државне Штампарије.

Власник и одговорни уредник **Лазар Чобељић**